

DET KONGELIGE LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENT

Tolletaten/ Tolldirektoratet
Postboks 2103 Vika
0125 OSLO

Deres ref
22/32181

Vår ref
22/1537-2

Dato
3. november 2022

Hørings svar - Forslag om utfasing av dagens direktekjøringsordning og innføring av digital melde- og opplysningsplikt

Vi viser til brev av 20. september 2022 vedrørende høring av forslag til enkelte endringer i forslag til forskrift til lov om inn- og utførsel av varer (vareførselsforskriften). Forskriften ble sendt på høring 11. mars 2022. I denne høringen ble det foreslått å utfase direktekjøringsordningen. I nytt høringsbrev av 20. september 2022 redegjøres det nå for Tolletatens gjennomføringsplan for digitalisering av informasjonsflyten i den grensekryssende vareførselen, herunder forslag til utfasing av direktekjøringsordningen og innføring av digital melde- og opplysningsplikt.

Bakgrunn og høringsforslag

Tollager-regimet var opprinnelig en ordning der tollmyndighetene mottok og registrerte varene når transportøren meldte seg på bestemmelsesstedet. Varene ble deretter lagt fysisk på tollager. Tolletaten har over tid tilpasset seg et sterkt effektiviseringspress, som følge av økte og raskere varestrømmer, ved å overlate mer ansvar til næringslivet. I dag er tollager-regimet i hovedsak nærmest en ren registreringsordning for ufortollete varer med svært lite fysisk lagring av varer på tollager. Varer som innføres til Norge i dag kjøres i stor utstrekning direkte til varemottaker, såkalt «direktekjøring»¹, og lagres der i påvente av fortolling. Direktekjøring har over tid utviklet seg til å bli hovedsporet for vareførsel.

Lettelser til næringslivet er imidlertid gitt uten at man samtidig har sikret at informasjon om varene har tilflytt Tolletaten i forbindelse med grensepassering. Som hovedregel krever varer som direktekjøres ingen deklarasjon på innførselstidspunktet. Deklarering skjer først ved uttak fra fysisk tollager eller innen ti dager for varer som direktekjøres. Unntak gjelder kun varer underlagt veterinære eller plantesanitære restriksjoner som skal kontrolleres ved grensepassering. Ettersom varene ikke skal deklarerer ved innførselen, har Tolletaten ved grensepassering ikke

¹ Direktekjøring innebærer at de ufortollete varene kjøres direkte til varemottaker for lossing og lagring, i stedet for at de lagres på tollagerholderens lager. Det er ikke tillatt å direktekjøre restriksjonsbelagte varer.

Postadresse
Postboks 8007 Dep
0030 Oslo
postmottak@lmd.dep.no

Kontoradresse
Teatergata 9
www.lmd.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
972 417 874

Avdeling
Landbrukspolitisk
avdeling

Saksbehandler
Siv Tanja Durteste
22 24 92 69

detaljerte opplysninger utover det som eventuelt finnes i NCTS₁-systemet for varer som transitteres til tollager. Tolletaten har således ingen samlet oversikt over hvilke varer som innføres under tollagerprosedyren, eller hvor de befinner seg.

Ordningen har medført at Tolletaten i dag mangler detaljert og systematisert informasjon om ca. 85 % av varene som innføres til Norge ved ankomst til grensen. Mangelfulle data og manuelle prosesser ved grensepassering medfører ufullstendig oversikt over hvilke varer som innføres. Dette reduserer vesentlig muligheten til å risikovurdere og målrette kontrollen når varene kommer til grensen. Fullstendig informasjon oppnås kun etter at varen er fortollet, og da er mulighetene for fysisk kontroll av den pågående vareførselen betydelig redusert. Selv om regelverket fastslår at varemottaker ikke kan disponere varene før de er fortollet, viser tollmyndighetenes undersøkelser at det er grunn til å anta at ufortollede varer som lagres hos varemottaker i betydelig utstrekning likevel tas i bruk umiddelbart etter levering og før de er fortollet.

Disse problemstillingene er søkt løst i den nye vareførselloven. Etter vareførselloven skal alle varer som innføres underlegges en tollprosedyre.² Tollagerregimet videreføres i prosedyren *tollager*, og varer som underlegges denne prosedyren skal deklarerer senest ved grensepassering.³ Dette vil bidra til at tollmyndighetene får bedre kunnskap om den store mengden varer som innføres under tollagerregimet. De nærmere bestemmelsene knyttet til prosedyren tollager er foreslått inntatt i vareførselsforskriften §§ 4-4-1 flg. I høringsbrev av 20. september 2022 redegjøres det for Tolletatens gjennomføringsplan for digitalisering av informasjonsflyten i den grensekryssende vareførselen, herunder en utfasing av direktekjøringsordningen og innføring av digital melde- og opplysningsplikt.⁴

Endringene skal i utgangpunktet tre i kraft samtidig med det nye lovverket (1. januar 2023), men med ulike overgangsordninger. Mulighet for innlevering av digitale melde- og opplysningsdata innføres trinnvis for de ulike transportmåtene, før det fra 1. januar 2025 vil gjelde et krav til innlevering av digitale melde- og opplysningsdata før/ved grensepassering for alle transportmåter. Krav til digital forhåndsvarsling før lasting og ankomst innføres også trinnvis for de ulike transportmåtene. Hva gjelder direktekjøringsordningen foreslås det en gradvis utfasing frem mot mars 2024. Direktekjøringsordningen videreføres med et midlertidig unntak fra deklarasjonsplikt frem til september/oktober 2023. Dette unntaket vil ikke gjelde forsendelser underlagt veterinære eller plantesanitære restriksjoner. Fra september/oktober 2023 innføres et generelt krav til deklarerer før/ved grensepassering, før direktekjøringsordningen fjernes fra mars 2024. Tolletaten legger til grunn at de fleste aktørene i fremtiden vil velge å bruke tollprosedyren *overgang til fri disponering*⁵ for mange av de varene som i dag tas inn under tollagerregimet. Overgangsperioden er ment å gi næringslivet muligheten til å tilpasse sine interne rutiner og systemer, slik at de kan gå over til å benytte tollprosedyren *overgang til fri disponering*.

---

² Med mindre varen gjenutføres eller avstås.

³ Vareførselloven § 4-4 jf. § 3-2.

⁴ Noen av endringene vil tre i kraft på et senere tidspunkt, og disse vil bli omtalt i en ny høring i ila. desember 2022.

⁵ Jf. vareførselloven § 4-1.

Departementets vurdering

Landbruks- og matdepartementet støtter forslaget om å utfase direktekjøringsordningen, og innføring av et nytt system med digital melde- og opplysningsplikt før grensepassering.

Landbruksmyndighetene er generelt sett helt avhengig av et godt og nært samarbeid med tollmyndighetene for å kunne gjennomføre våre oppgaver knyttet til forvaltningen av tollvernet for landbruksvarer. Det samme gjelder for å kunne oppfylle våre EØS-forpliktelser til veterinær grensekontroll av visse varer fra tredjeland.

De foreslåtte endringene er nødvendige for å oppfylle våre EØS-forpliktelser når det gjelder forsendelser som er underlagt veterinær grensekontroll. Departementet ser på det som svært viktig at kravet om deklarasjonsplikt før grensepassering for slike forsendelser kommer på plass 1. januar 2023. For å få til dette er det, som Tolletaten foreslår, viktig at overgangsordningen ikke skal gjelde for disse forsendelsene. Gjennom meldesystemet som det legges opp til, vil Tolletaten få oversikt over forsendelsene som ankommer landet og bedre mulighet til å sikre at Mattilsynet får utført veterinær grensekontroll også i de tilfellene hvor forsendelsen ikke har blitt registrert i TRACES, systemet som Mattilsynet benytter. Slik departementet forstår det vil det i denne sammenheng også være viktig at meldesystemet blir tilknyttet TVINN slik at de aktuelle forsendelsene blir «flagget» og lett kan fanges opp av Tolletaten. Departementet viser for øvrig til Mattilsynets innspill til høringen og støtter deres merknader til forslaget.

Når det gjelder forvaltningen av tollvernet for landbruksvarer har landbruksmyndighetene over tid ytret bekymring knyttet til dagens regelverk for tollagerregime, og de problemene dette skaper for kontrollen av varestrømmen inn og ut av det norske tollområdet. Innføring av digital melde- og opplysningsplikt vil, slik vi vurderer det, muliggjøre en bedre oversikt over og kontroll med vareflyten over grensen.

De foreslåtte regelverksendringene er derfor av stor betydning for landbruksmyndighetene forvaltning av tollvernet for landbruksvarer, og vi vil derfor fremheve viktigheten av at det skisserte tidsskjemaet for overgangsordningene overholdes, uten ytterligere forsinkelser av det nye regelverket.

For at tollvernet skal fungere etter sin hensikt, er det avgjørende at varer bli korrekt klassifisert og importøren deklarerer varene riktig. Manglende data på innførelstidspunktet og reduserte kontrollmuligheter både ved grensepassering og gjennom etterkontroll, gir høy risiko for uriktig fastsetting av grunnlaget for tollavgiften på tollbelagte landbruksvarer.

Landbruksdirektoratet bruker også i stor grad den offisiell handelsstatistikk (SSB) i sin forvaltning av tollvernet, og for å overvåke vareimporten, markedsbalansen og dermed også matvareforsyningsberedskapen nasjonalt. Kvaliteten på den norske handelsstatistikk avhenger også av at importerte varer har vært korrekt deklartert og klassifisert.

Korrekt tollverdi, som er vesentlig for overvåking av importen og konkurransevilkårene for norske landbruksvarer, kontrolleres vanligvis i etterkant av grensepassering. Å fastsette korrekt tollverdi

er viktig uavhengig av om den påvirker tollsatsen, slik den gjør på varenummer med prosenttoll, eller ikke. Den er grunnlaget for all vurdering av importens verdi, både i den offentlige handelsstatistikken og mer detaljert i de dataene Landbruksdirektoratet får tilgang til. Tollsatsene fastsatt av Landbruksdirektoratet, basert på prisforskjellen mellom norske varer og import, kan kun evalueres dersom tollverdi er tilgjengelig og korrekt.

For at importregimet for landbruksvarer skal fungere som forutsatt er landbruksmyndighetene avhengig av at Tolletaten tilføres tilstrekkelige ressurser til å gjennomføre kontroll av vareførselen over grensen, og at Tolletaten i denne sammenheng prioriterer tollbelagte landbruksvarer. Dette gjelder både risikobasert kontroll ved grensepassering og revisjonsbaserte etterkontroller. Slik vi forstår det nye systemet med digital melde- og opplysningsplikt før grensepassering vil det ikke bare gi tollmyndighetene bedre oversikt over varestrømmen, men også bedre mulighet til å gjennomføre risikobasert kontroll ved grensepassering. Landbruks- og matdepartementet ser dette som udelt positivt, men effekten forutsetter at det settes av tilstrekkelig med ressurser til risikovurdering og kontroll. Vi vil derfor be om at det kvantifiseres hvor stor andel av vareførselen inn i tollområdet det legges opp til at skal tas ut i den risikobaserte kontroll ved grensepassering.

Med hilsen

Henrik Einevoll (e.f.)
avdelingsdirektør

Siv Tanja Durteste
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer